

GIDA VE PAKETLİ ÜRÜNLER

Konsev Raporu

BTSO
BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI

KENDİNE
İNAN
ÜLKENE
GÜVEN

ORTAK AKLIN
GÜCÜYLE
GELECEĞİN
KENTİNE

BURSA
BUYURSE
TÜRKİYE
BUYUR

BTSO®
BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI

KENDİNE
İNAN
ÜLKENE
GÜVEN

ORTAK AKLIN
GÜCÜYLE
GELECEĞİN
KENTİNE

BURSA
BÜYÜRSE
TÜRKİYE
BÜYÜR

www.btso.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. ÖNSÖZ	4
2. YÖNETİCİ ÖZETİ	5
3. SEKTÖR ANALİZİ	6
3.1. Küresel Eğilimler	6
3.2. Türkiye’de Mevcut Eğilimler	8
3.3. Bursa Gıda ve Paketli Ürünler Sektörü	10
4. GIDA VE PAKETLİ ÜRÜNLER KONSEY ÇALIŞMALARI	13
4.1. Arka Plan	13
4.2. Sektör Değerlendirmesi	13
4.2.1 Markalaşma	15
4.2.2 Dijitalleşme	18
4.2.3 Yönetişim	20
4.2.4 Sürdürülebilirlik	23
5. EKLER	27
5.1. Konsey Sonucunda Çıkan Hedeflere Bağlı Faaliyetin Gantt Diyagramı	27
5.2. Oturum Katılımcı Listesi	28
5.3. Toplantıdan Görseller	30
KAYNAKLAR	31

ÖNSÖZ

Küresel olarak hızla değişen ekonomik ve sosyal koşullar, gıda ve tarım sektörümüzü yakından etkilemektedir. Özellikle pandemi krizinde gıda ve tarımın dünya için ne ifade ettiğini hep birlikte tecrübe ettik. Gıda talebi ve arzın mücadelesinin en zor günlerini yaşadık. Günümüzde ise hızlı nüfus artışı nedeniyle gıda arzının sürekli yükselen gıda talebine yetiemediğini görüyoruz. Birleşmiş Milletlerin verilerine göre dünya nüfusunun bugün yaklaşık 8 milyar olduğu düşünülüyor. Bu sayının 2050 yılına gelindiğinde ise 10 milyarı aşması öngörülmüyor. Diğer bir deyişle, bundan yaklaşık 25 yıl sonra dünya üzerinde 2 milyar daha fazla insan yaşayacak.

Bu çerçevede bugün bile sınırlı olan doğal kaynaklara duyacağımız ihtiyaç gün geçtikçe artacak, tüm doğal kaynaklar daha da kıymetli hale gelecek. Yaşanan bu gelişmeler gıda ve tarım sektörüne yeni bir bakış açısını gerektiriyor. Çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından stratejik bir konumda yer alan gıda sektöründe piyasanın etkin işleyişinin sağlanmasından, katma değeri yüksek üretime kadar çok çeşitli alanlarda iyileştirmeler gerekiyor. Bu süreçte verimli toprakları ve tarıma dayalı güçlü sanayisiyle önemli bir zenginlik merkezi olan kentimizin, değişen koşullara uyum sağlayabilmesi BTSS olarak birincil hedeflerimiz arasında yer alıyor.

Bu doğrultuda Odamız bünyesinde faaliyet gösteren Gıda ve Paketli Ürünler Konseyimiz yoğun şekilde çalışmalarını sürdürüyor. Meclis ve komite üyelerimizden sivil toplum kuruluşlarına, üniversite ve akademik odalardan kamu kurum temsilcilerimize kadar Konseylerimizin her bir üyesi, sektörlerimizi harekete geçirecek projelerin oluşmasına öncülük ediyor. Konseyimiz, ortaya koyduğu rapor ve eylem planlarıyla, son derece stratejik bir sektör olan gıda alanında faaliyet gösteren firmalarımıza rehberlik etmeye devam ediyor.

Kentimizin gıda sektöründe sürdürülebilir üretim kapasitesini artırmaya ve küresel rekabetteki konumunu güçlendirmeye yönelik stratejik önerilere yer veren raporumuz, Gıda ve Paketli Ürünler Konseyimizin üyeleri ve sektör temsilcileri ile gerçekleştirilen toplantılar ve düzenlenen geniş katılımlı çalıştaylar sonucunda ortaya çıktı.

Sektörün sorunları ve çözüm önerileri mümkün olan en katılımcı anlayışla rapora yansıtılmaya gayret edildi. Hazırlanan bu kıymetli çalışmanın, Bursamızın gıda sektöründe hak ettiği noktaya ulaşmasında önemli bir rehber olacağına inanıyorum. Bu düşüncelerle kapsamlı bir çalışmanın sonucunda hedef kitlesiyle buluşan Gıda ve Paketli Ürünler Konseyi Raporumun, sektöre ve tüm paydaşlara yararlı olmasını diliyorum, raporun hazırlık sürecinde emeği geçenlere teşekkürlerimi sunuyorum.

İbrahim BURKAY
BTSS Yönetim Kurulu Başkanı

2 | YÖNETİCİ ÖZETİ

BTSO Gıda ve Paketli Ürünler Konseyi sektörde yerel düzeyde etkin planlama ve paydaşlar arasında koordinasyonu sağlayarak girişimciliği teşvik etmek, Bursa halkına kaliteli ve yeterli hizmet sunulmasına destek olmak ve Bursa'nın gıda ve paketli ürünler sektöründe önde gelen merkezlerden biri olmasını sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Gıda ve Paketli Ürünler Konseyi toplantısında bu amaçlar doğrultusunda sektörün bileşenleri arasında artı güç oluşturulmaya çalışılmıştır. Konsey arama toplantısı kapsamında belirlenen çalışma konuları markalaşma, dijitalleşme, yönetim ve sürdürülebilirlik oturumlarında hedeflere yönelik faaliyetler istişare sonucu karar altına alınmıştır.

Markalaşma oturumu altında gıda ürünlerinde kaliteyi artırmak, tüketici güvenliğini sağlamak, inovasyonu teşvik etmek ve uluslararası pazarlarda güçlü markalar oluşturmak için yapılması gereken faaliyetler üzerinde durulmuştur. Fuar ile eşzamanlı olarak zirve düzenlenmesi kararı ön plana çıkmıştır.

Dijitalleşme oturumunda akıllı teknolojilerin ve veri analitiğinin kullanımıyla üretimden tüketime kadar olan süreçleri optimize etmenin ve dijital dönüşümü hızlandırarak sosyal medyanın gücünden yararlanmanın önemi vurgulanmıştır.

Yönetişim oturumunda, gıda mevzuatına uyumun, paydaşlarla işbirliğinin ve standardizasyonun etkin bir yönetim yapısı oluşturmak için temel gereklilikler olduğu konusunda ortak bir mutabakata varılmıştır. Gıda İhtisas OSB'nin kurulmasının önemi vurgulanmıştır.

Sürdürülebilirlik oturumunda çevresel ve sosyal sorumlulukları yerine getirmek amacıyla gıda atık yönetimini iyileştirmeye yönelik faaliyetler uygulama planına alınmıştır. Ayrıca sektör çalışanları için eğitim programlarının ve yenilikçi uygulamalar hakkında farkındalık oluşturmak için etkinliklerin düzenlenmesi planlanmıştır.

Sonuç olarak dört oturumda gerçekleştirilen Gıda ve Paketli Ürünler Konseyi toplantısında elde edilen öneriler sektörün gelişimine katkı sağlayacak önemli bilgiler içermektedir. Belirlenen faaliyetler yapılabilirlik düzeyi ve iş çıktılarına olan fayda ekseninde değerlendirilip sektöre katma değer sağlayacak faaliyetler ön planda tutulmuştur. Uygulama sürecinde tüm paydaşların görüşleri, çabaları ve BTSO ile devam eden iş birlikleri büyük öneme sahiptir.

3 | SEKTÖR ANALİZİ

3.1. Küresel Eğilimler

Gıda sektörü insanoğlunun var oluşundan günümüze en önemli sektör olma özelliğini taşımaktadır. Çünkü gıda, insanın ihtiyaçlar hiyerarşisinde ilk sırada yer alan fizyolojik gereksinimlerinden birisidir. Küreselleşme sonucu tüketimin artması ve gıda kaynaklarında yaşanan azalma, tüketimin globalleşmesi ve tüketici profilinde yaşanan değişimler de gıda sektörünün önemini etkileyen diğer faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu faktörler küresel gıda güvencesini tehdit etmektedir. Bu nedenle küresel gıda güvencesi bugün tartışılan en önemli konulardan birisidir. Dünya Gıda Programı'nın (World Food Programme-WFP) açıklamasına göre bugün dünyada küresel açlık ve yetersiz beslenme krizinin boyutu çok büyüktür. WFP, çalıştığı ve verilerine ulaşabildiği 78 ülkeden, 333 milyondan fazla insanın 2023 yılında akut düzeyde gıda güvensizliğiyle karşı karşıya kaldığını göstermektedir. Gıda güvensizliğinin, COVID-19 salgını öncesi seviyelere kıyasla neredeyse 200 milyonluk şaşırtıcı bir artış gösterdiği açıklanmıştır. Burkina Faso, Mali, Somali ve Güney Sudan'da en az 129 bin kişinin kıtlık yaşaması beklenmektedir. Yine WFP'nin açıklamasına göre gıda kıtlığı yaşayan insanlara yardım etmenin maliyeti de gıda ve yakıt fiyatlarındaki artışa bağlı olarak artmaktadır. İklim

krizi, çatışma, küresel gübre fiyatlarındaki artış gibi nedenler küresel açlıktaki hızlı artışın önde gelen nedenleri olarak gösterilmektedir. Sadece kıtlıkla mücadele eden ülkelerin değil, küresel anlamda tüm dünyanın bu sorunu acilen ele alması gerekmektedir (WFP,2024).

Birleşmiş Milletler, Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 ajandasında '17 Sürdürülebilir Kalkınma' hedefi açıklamıştır. Bu hedeflerin önümüzdeki 15 yıl boyunca ulusal kalkınma planlarını şekillendirmesi beklenmektedir. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Organizasyonu (Food and Agriculture Organization of United Nations-FAO), gıda ve tarımın yoksulluğu sona erdirmek ve açlığa son vermekten, iklim değişikliğine yanıt verilmesine ve doğal kaynaklarımızın sürdürülebilirliğine kadar 2030 ajandasının merkezinde olduğunu belirtmektedir. Gıda güvencesinin ve kıtlığın önüne geçebilmek için çalışan kurumlardan birisi olan FAO ayrıca gıda israfının önüne geçebilmek için de çalışmalar yürütmektedir. Küçük eğitimlerle büyük adımlar atılabileceğini düşünen organizasyon dünya çapında verdiği hibe destekleri ile kurumların bu konuda çalışmalarını desteklemektedir.

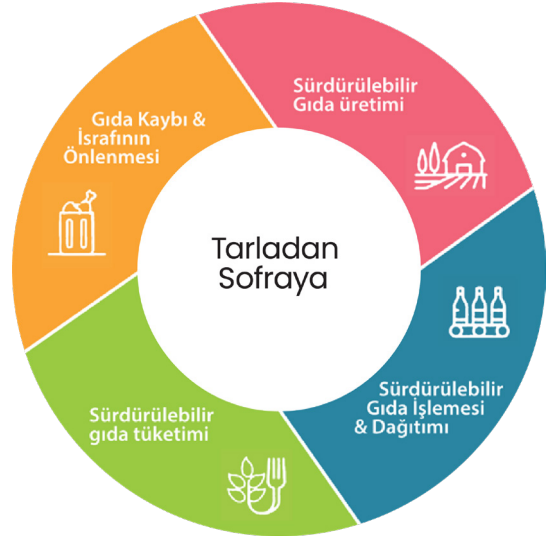
Avrupa Birliği'nde, Avrupa Komisyonu 2019'da kabul edilen Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın bir parçası olarak, daha sürdürülebilir bir gıda-tarım sistemi geçişini kolaylaştırmayı amaçlayan "Tarladan Sofraya Stratejisi"ni benimsemiştir. Bu strateji, gıda israfının azaltılması için yasal olarak bağlayıcı hedeflerin belirlenmesini ve gıda dayanıklılığı konusundaki belirsizliklerin gıda kaybı ve israfına (GKI) yol açan tarih etiketleme kurallarının gözden geçirilmesini talep etmektedir.

Şekil 1. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), 2018 yılında GKI'nın azaltılmasına yönelik gönüllü davranış ilkelerinin (CoC FLW) geliştirilmesini talep etmiştir. Bu ilkeler, çeşitli paydaşları sürece dahil eden kapsayıcı bir yaklaşımla oluşturulmuş olup, yasal olarak bağlayıcı değildir ve FAO Konferansı tarafından 2021 Haziran ayında kabul edilmiştir. CoC FLW, sürdürülebilir ve kapsayıcı tarım ve tarım-gıda sistemlerini teşvik ederken, gıda kaybı ve israfını azaltmak için hükümetler ve diğer paydaşların gönüllülük esasıyla hayata geçirebilecekleri uygulamalara dair uluslararası ve bölgesel olarak kabul görmüş, yerel ve ulusal düzeylere uyarlanabilir ilke ve standartları içermektedir. CoC FLW'de önerilen gıda maddesi hiyerarşisi, GKI meselesinin ele alınması amacıyla çalışmaların nasıl önceliklendirileceğine dair rehberlik sağlamaktadır:

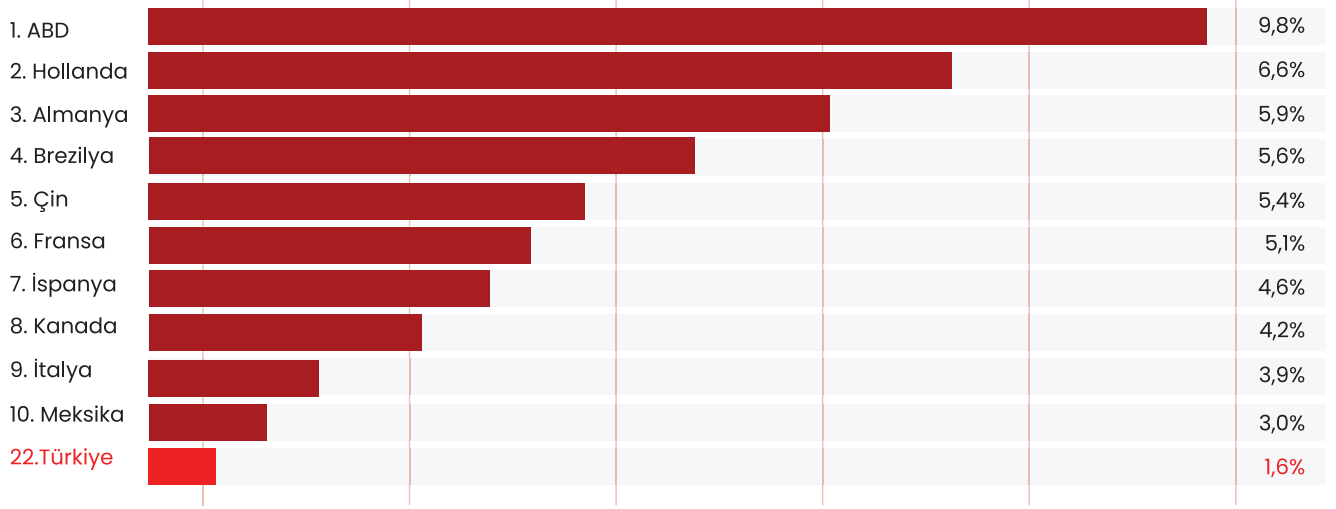
Şekil 2. Tarladan Sofraya Stratejisi (Pasarin ve Viinikainen, 2022)

Son on yılda gıda sanayi ve perakendeciliği, ekonomik açıdan giderek büyüyerek hayatımızı daha fazla etkileyen bir sektör haline gelmiştir. Nüfus artışı, küresel iklim değişiklikleri, üretimdeki azalmalar ve bazı ülkelerde görece refah artışı gibi faktörlerle birlikte artan talep, gıda sanayi ve perakendeciliğini önemli bir konuma getirmiştir. Artan talebe rağmen tarım alanlarının azalması ve tarım ürünlerinin biyoyakıt üretimi gibi faktörler nedeniyle arzda baskı oluşmakta, bu da gıda fiyatlarının yükselmesine yol açmaktadır. Dünyanın önde gelen çok uluslu şirketleri, Afrika, Latin Amerika ve Güneydoğu Asya gibi bölgelerde milyonlarca hektarlık tarım arazisini kiralarak, tarım ve gıda ürünlerine yatırım yapmaktadır. Ayrıca, Çin, Hindistan ve Körfez ülkeleri gibi büyük ekonomiler de Pakistan, Sudan, Vietnam, Kamboçya ve Myanmar gibi ülkelerde tarım arazilerini kiralamak suretiyle kendi gıda güvenliklerini sağlamaya çalışmaktadırlar. Kısacası, 21. yüzyıl dünyasında ülkeler arasındaki rekabetin sadece petrol, maden gibi enerji kaynakları üzerinde değil, aynı zamanda sağlıklı gıda temini üzerinde de yoğunlaşacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, gıda sanayi ve perakendeciliği sektörünün ekonomik önemi ve küresel etkileri göz ardı edilmemelidir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2021).

Şekil 3. Gıda Atığı Hiyerarşisi (Pasarin ve Viinikainen, 2022)

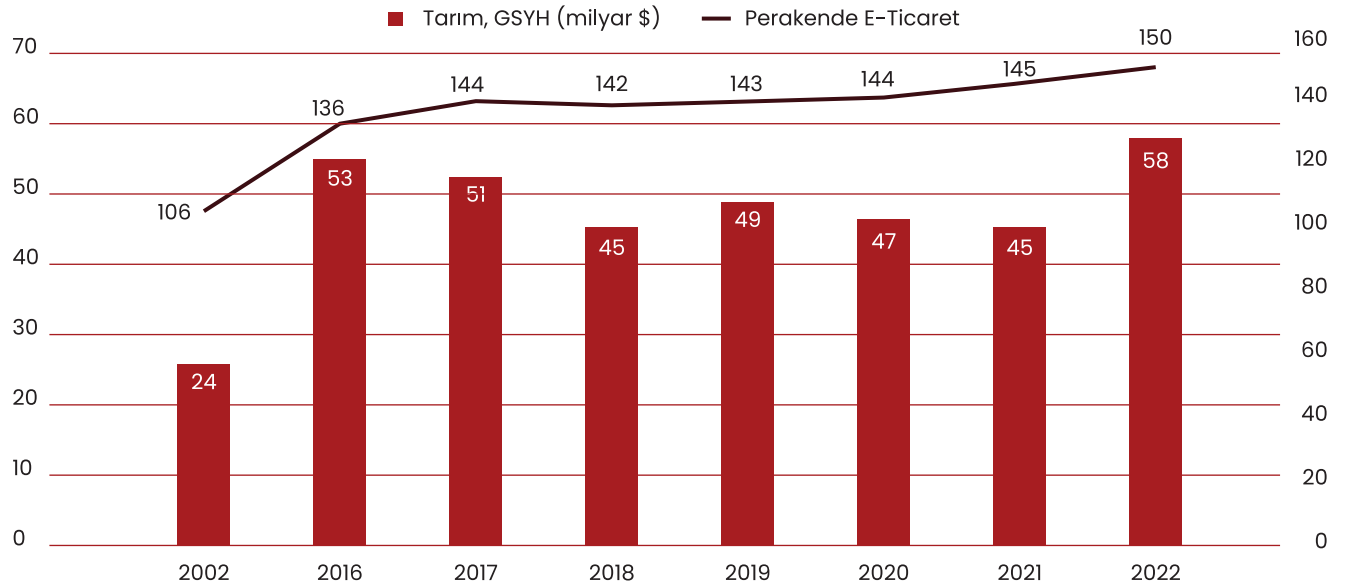
Şekil 3. Gıda ve içecek sektöründeki ihracat büyüklükleri (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı,2021). Şekil 3’de görüldüğü gibi ABD küresel gıda ve içecek sektöründe % 9,8’lik bir payla ihracatta birinci sırayı alırken, Türkiye %1,6’lık payla 22. sırada yer almaktadır.

3.2. Türkiye’de Mevcut Eğilimler

Türkiye, tarım ürünleri ihracatında dünya genelinde önemli bir oyuncu konumundadır ve tarım ve gıda endüstrisi ülke ekonomisi için kritik bir rol oynamaktadır. Türkiye tarım sektörünün genel görünümüne yönelik değerlendirmeler Şekil 4’de verilmektedir.

Türkiye, son yirmi yılda dünya tarımsal üretiminde önemli bir role sahip olmuştur. Tarımsal GSYH 2002 ile 2022 yılları arasında %141 oranında artmıştır. Çalışan nüfusun yaklaşık %18’i tarım sektöründe istihdam edilmektedir ve 2022 yılında GSYH’nın %6,5’ini tarım sektörü oluşturmuştur.

- 🌾 Tarımsal Ekonomi Bakımından Avrupa 1. Ülke (2022)-58.5 milyar ABD Doları tarımsal üretim hacmiyle
- 🌐 Tarımsal Ekonomi Bakımından Dünyada 10. Ülke (2022)
- 📊 Tarımsal Ekonomi Bakımından Avrupa 1. Ülke (2022)-58.5 milyar ABD Doları tarımsal üretim hacmiyle

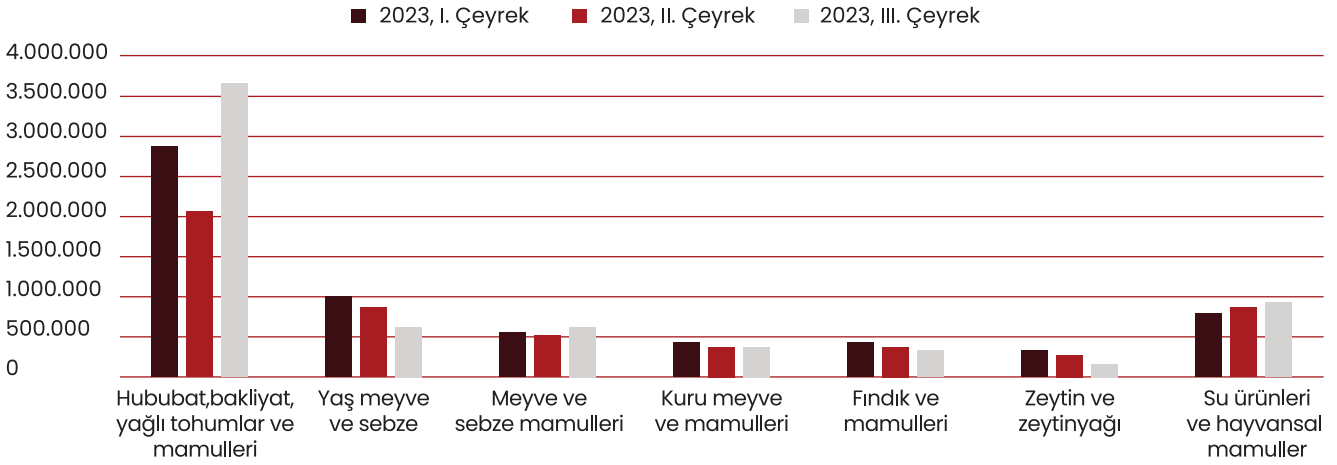
Şekil 4. Türkiye tarım sektörünün genel görünümüne ait şema (Presidency of the Republic of Türkiye Investment Office_invest.gov.tr)

Türkiye, dünyanın en büyük 10. tarım üreticisi olmakla birlikte kayısı, kiraz, incir, fındık ve ayva üretiminde dünya lideridir. Aynı zamanda dünyanın bir numaralı kuru kayısı, kuru incir, ayva, üzüm ve un (tahıl) ihracatçısıdır. Türkiye, 24 milyon ton süt üretimi gerçekleştirerek süt ve süt ürünleri üretiminde bölgesinde lider konuma gelmiştir. Buna ek olarak, Avrupa'daki toplam bitki türü sayısı 11.500 iken, Türkiye'nin toplam 11.000 bitki türüne ev sahipliği yaptığı tahmin edilmektedir.

2023 yılının Ocak-Mart döneminde Türkiye genelinde gıda ihracatı 6 milyar 356 milyon dolar olarak gerçekleşmiş ve bu değer, Nisan-Haziran döneminde 5 milyar 715 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Her iki çeyrekte de "Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri" ürün grubu gıda ihracatında öncü konumda olmuştur. İhracatı artan tek ürün grubu ise 2. çeyrekte

"Su Ürünleri ve Hayvansal Mamulleri" olmuştur. Mevsimsel değişimlerin, özellikle ürün gruplarının üretimi ve ihracatı üzerinde etkisi olduğu gözlenmektedir. 2023'ün 3. çeyreğinde ise toplam gıda ihracatı 6 milyar 742 milyon dolar olarak gerçekleşmiş ve bu değer, ilk ve 2. çeyrek değerlerinin üzerine çıkmıştır.

Böylelikle, Türkiye genelinde 2023'ün Ocak-Eylül döneminde istikrarlı bir gıda ihracatı performansı sergilenmiştir. 2023 yılı 3. çeyrekte "Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri" ürün grubunun toplam ihracatı 1. ve 2. çeyreğe kıyasla önemli bir artış göstermiştir. "Su Ürünleri ve Hayvansal Mamulleri" ürün grubu ise 1. çeyrekte 3. çeyreğe doğru artış eğilimi göstermiştir. Ancak, "Yaş Meyve ve Sebze", "Fındık ve Mamulleri" ile "Zeytin ve Zeytinyağı" ürün gruplarında 1. çeyrekte 3. çeyreğe düşüş eğilimi görülmüştür.

Şekil 5. Türkiye gıda sektörünün ürün grubu bazında 2023 Ocak-Eylül dönemine ait ihracat oranları

Tarım, gıda ve içecek sektörü dış ticareti, hem ekonomik büyüme hem de gıda güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır.

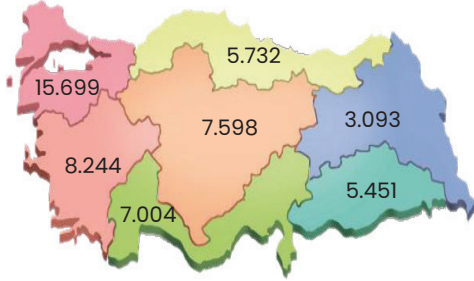
Bu sektördeki dış ticaretin izlenmesi, sektörün performansının değerlendirilmesi ve gelecekteki stratejilerin belirlenmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır.

TÜRKİYE TARIM, GIDA VE İÇECEK SEKTÖRÜ ARALIK 2023 DIŞ TİCARET VERİLERİ (ÖTS)

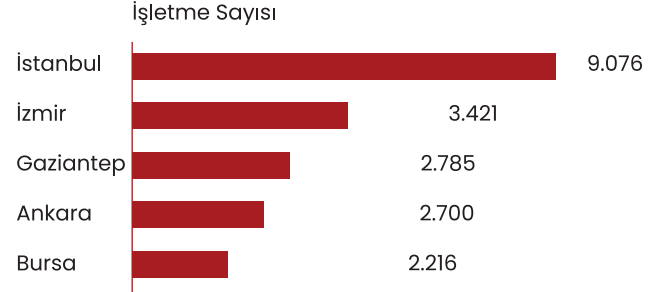

Şekil 6. Türkiye tarım, gıda ve içecek sektörü Aralık 2023 dış ticaret verileri (Türkiye Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu, 2024)

Türkiye’de, gıda ve içecek sanayine ilişkin KOBİ’lerin geniş bir coğrafi yayılıma sahip olduğu gözlemlenmektedir. Bölgesel kümelenme açısından, Marmara, Ege, İç Anadolu ve Akdeniz Bölgeleri, gıda ve içecek sanayinin yoğunlaştığı bölgeler olarak belirlenmiştir.

İl bazında incelendiğinde ise İstanbul, İzmir, Gaziantep, Ankara ve Bursa gibi şehirlerde gıda ve içecek ürünlerinin imalatına yönelik işletmelerin öne çıktığı tespit edilmiştir.

Şekil 7. Bölgelere göre gıda ve içecek işletme sayıları ve en fazla işletmeye sahip iller (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2021)

Gıda sektörü istihdam açısından da önemli bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. 2018-2022 yılları arasında gıda sektöründe faaliyet gösteren 4-1/a kapsamındaki iş yerleri ile bu iş yerlerinde zorunlu sigortalı olarak çalışanların SGK verileri, Tablo 1’de verilmektedir. 2022 yılında gıda ürünleri imalatında 540.775 sigortalı çalışan, içeceklerin imalatında ise 18.222 sigortalı çalışan bulunmaktadır. 2018 yılında gıda ürünlerinin imalatında 43.427 işyeri faaliyet gösterirken işyeri sayısı

yaklaşık %12 artış ile 2022 yılında 48.669’a yükselmiştir. Gıda ürünlerinin imalatına ilişkin istihdama bakıldığında ise 2018 yılında sektörde 444.535 kişi çalışırken 2022 yılında yaklaşık %21,6’lık artışla 540.775 kişiye ulaştığı görülmektedir. 2018 yılında içeceklerin imalatında ise 669 işyeri faaliyet gösterirken işyeri sayısı yaklaşık %17,6’lık artış ile 2022 yılında 787’ye yükselmiştir. İçeceklerin imalatında 2018 yılında istihdam edilenlerin sayısı 15.869 olup, 2022 yılında %14,8’lik bir artışla 18.222’e ul-

Gıda Ürünleri İmalatı			İçeceklerin İmalatı	
Yıl	İşyeri Sayısı	Sigortalı Çalışan Sayısı	İşyeri Sayısı	Sigortalı Çalışan Sayısı
2022	48.669	540.775	787	18.222
2021	48.106	516.398	760	17.859
2020	46.008	489.386	706	16.855
2019	45.097	466.144	681	15.827
2018	43.427	444.535	669	15.869

Tablo 1. 2018-2022 yılları arasında gıda sektörüne ait işyeri ve istihdam verileri (TÜİK, 2022)

3.3. Bursa Gıda ve Paketli Ürünler Sektörü

Türkiye İhracatçıları Meclisi’nden elde edilen verilere göre, gıda sektörünün 7 alt grubu bazında (Şekil 5), Bursa’nın 2022 yılı toplam ihracatı yaklaşık olarak 556 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Ancak, 2023 yılında bu değer yaklaşık olarak %1,84 azalışla 545 milyon 760 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, “Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri”, “Kuru Meyve ve Mamulleri”, “Yaş Meyve ve Sebze” ve “Zeytin ve Zeytinyağı” ürün gruplarının ihracatında artış

gözlenirken; “Fındık ve Mamulleri”, “Meyve Sebze Mamulleri” ve “Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller” ürün gruplarında azalma meydana gelmiştir. Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri”, “Kuru Meyve ve Mamulleri”, “Yaş Meyve ve Sebze” ve “Zeytin ve Zeytinyağı” ürün gruplarının ihracatında artış gözlenirken; “Fındık ve Mamulleri”, “Meyve Sebze Mamulleri” ve “Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller” ürün gruplarında azalma meydana gelmiştir.

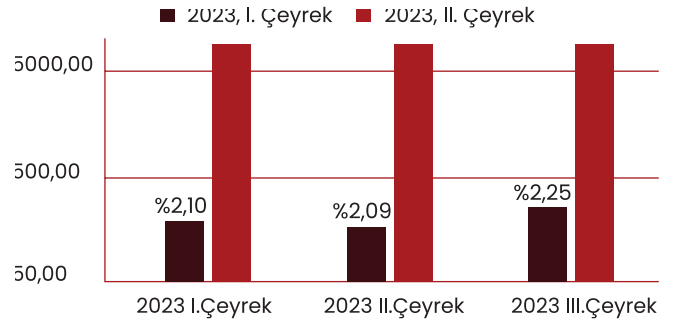
Sektör	2022	2023	2022/2023 % Değişim
Çelik	1.273.993,08	959.523,03	-%24,7
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	58.924,22	45.733,97	-%22,4
Demir ve Demir Dışı Metaller	719.362,36	630.696,97	-%12,3
Deri ve Deri Mamulleri	53.662,51	52.108,33	-%2,9
Diğer Sanayi Ürünleri	1.738,63	0,00	-%100,0
Elektrik ve Elektronik	189.737,00	217.236,72	%14,5
Fındık ve Mamulleri	27,43	16,72	-%39,1
Gemi, Yat ve Hizmetleri	58.067,83	97.621,55	%68,1
Halı	18.532,60	19.296,81	%4,1
Hazır Giyim ve Konfeksiyon	1.681.978,97	1.544.516,61	-%8,2
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	66.296,23	100.074,34	%51,0
İklimlendirme Sanayii	497.668,81	529.395,76	%6,4
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	808.788,91	714.055,58	-%11,7
Kuru Meyve ve Mamulleri	1.680,83	2.584,04	%53,7
Madencilik Ürünleri	107.449,33	125.417,61	%16,7
Makine ve Aksamları	1.259.396,49	1.390.628,31	%10,4
Meyve Sebze Mamulleri	194.570,04	184.810,08	-%5,0
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	876.966,97	857.207,41	-%2,3
Mücevher	3.844,31	1.660,44	-%56,8
Otomotiv Endüstrisi	6.696.921,25	7.203.753,14	%7,6
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	202.988,10	142.835,69	-%29,6
Süs Bitkileri ve Mamulleri	6.483,00	6.675,32	%3,0
Tekstil ve Hammaddeleri	1.261.750,74	1.258.822,30	-%0,2
Yaş Meyve ve Sebze	62.711,10	81.946,45	%30,7
Zeytin ve Zeytinyağı	27.759,43	33.493,13	%20,7

Tablo 2. Bursa ili ihracatçı firmaların kanuni merkezleri bazında sektör ihracat performansı verileri (1000 \$)

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi

Bursa'da gerçekleşen toplam gıda ihracatının Türkiye genelindeki toplam gıda ihracatına oranı incelendiğinde, 2023 yılının 1. çeyreğinde ülkemizin toplam gıda ihracatının %2,1'inin, 2. çeyreğinde ise %2,09'unun Bursa'ya ait olduğu belirlenmiştir.

2023 yılının 3. çeyreği içerisinde ise Bursa'nın Türkiye gıda ihracatındaki toplam payının %2,25 olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla, Bursa'nın gıda sektörü 2023'ün ilk üç çeyreğinde, ihracat istikrarını sürdürerek küçük değişim oranlarına sahip bir performans sergilemiştir.

Şekil 8. Bursa'nın Türkiye Gıda İhracatındaki Payı (1000\$)-2023 ilk 9 ay (Türkiye İhracatçıları Meclisi)

Bursa'nın Türkiye Gıda İhracatındaki Payı (1000\$)	Bursa	Türkiye Geneli	Bursa'nın Yüzdelik Payı
2023, I. Çeyrek	133.465	6.356.222	%2,10
2023, II. Çeyrek	119.302	5.714.915	%2,09
2023, III. Çeyrek	151.492	6.742.264	%2,25

4 | GIDA VE PAKETLİ ÜRÜNLER KONSEY ÇALIŞMALARI

4.1. Arka Plan

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) bünyesinde öncelikli sektörlerde ihtiyaç analizi yapmak ve gelişme yönelik stratejileri belirlemek amacıyla 22 konsey oluşturulmuştur. Bu konseylerden birisi de Gıda ve Paketli Ürünler Konseyi'dir. Konsey ilk toplantısını 27-28 Aralık 2023 tarihinde gerçekleştirmiştir. Bu toplantıya sektörde çalışan ya da sektörle ilişkili olan firma temsilcileri ile birlikte ilgili kamu kurum ve kuruluşları,

üniversite ve sivil toplum örgütlerinden temsilciler katılmıştır. Konsey açılış toplantısında tüm katılımcıların görüşlerine dayalı olarak çalışma konuları belirlenmiştir. Belirlenen çalışma konuları markalaşma, dijitalleşme, yönetim ve sürdürülebilirlik oturumlarında ele alınmış ve farklı katılımcılar farklı oturumlarda belirlenen konuların derinlemesine incelenmesine katkı sağlamışlardır.

4.2. Gıda ve Paketli Ürünler Sektör Değerlendirmesi

Toplantıda çalışma grupları belirtilen oturum başlıkları altında bir araya gelerek projeler için hedeflerini ve gerçekleşmesi planlanan faaliyetleri belirlemişlerdir.

Faaliyetin İş Çıktılarına Faydası

		Az Fayda	Çok Fayda
Faaliyetin Yapılabilirlik Düzeyi	Yüksek	Faydası az ancak yapılabilirliği yüksek faaliyetler, içeriğine ve değişen eko sistemine göre tekrar önceliklendirilebilir. Faz 3	Yapılabilirlik seviyesi yüksek ve kurumlara ve firmalara faydası çok olan faaliyetler Faz 1
	Düşük	Düşük iş faydası sağlayacak ve yapılabilirlik düzeyi de düşük olduğu için bekletilmesi uygun faaliyetler. Faz 4	Yüksek iş faydası sağlayacak fakat uygulaması efor ve zaman gerektiren faaliyetler Faz 2

Şekil 9. Önceliklendirme Tablosu Yöntemi

Konsey ile yapılan önceliklendirme çalışması ardından faaliyetlere ilişkin acil öncelikli faaliyet alanları Şekil 9'daki gibi ortaya çıkmıştır. "Faz 1" alanı yapılabilirliği yüksek ve kurumlara ve firmalara faydası çok yüksek olan faaliyetlerin yer aldığı bölümdür. GPÜM3, GPÜM4, GPÜM5, GPÜM6, GPÜM7, GPÜM8, GPÜM10, GPÜD17, GPÜY20, GPÜY22, GPÜY23, GPÜY24, GPÜY28, GPÜS32, GPÜS34, GPÜS36, GPÜS37, GPÜS38 VE GPÜS39 Faz1 acil öncelikli faaliyetler olarak tespit edilmiştir. "Faz

2" alanında ikinci dereceden acil öncelikli faaliyetler yer almaktadır. Bu alanda yer alan faaliyetler GPÜM1, GPÜM2, GPÜM9, GPÜM12, GPÜM13, GPÜD14, GPÜD15, GPÜD16, GPÜY18, GPÜY19, GPÜY21, GPÜY26, GPÜY27, GPÜY29, GPÜS30, GPÜS31, GPÜS33 ve GPÜS35, şeklindedir. "Faz 3" alanında GPÜM11 faaliyetleri yer almaktadır. Alandaki faaliyetin yapılabilirliği yüksek fakat faydası düşük olarak tespit edilmiştir.

Faaliyetin İş Çıktılarına Faydası

		Az Fayda	Çok Fayda
Faaliyetin Yapılabilirlik Düzeyi	Yüksek	Faz 3	GPÜM3 GPÜM4 GPÜM5 GPÜM6 GPÜM7 GPÜM8 GPÜM10 GPÜD17 GPÜY20 GPÜY22 GPÜY23 GPÜY24 GPÜY28 GPÜS32 GPÜS34 GPÜS36 GPÜS37 GPÜS38 GPÜS39 Faz 1
	Düşük	Faz 4	GPÜM1 GPÜM2 GPÜM9 GPÜM12 GPÜM13 GPÜD14 GPÜD15 GPÜD16 GPÜY18 GPÜY19 GPÜY21 GPÜY25 GPÜY26 GPÜY27 GPÜY29 GPÜS30 GPÜS31 GPÜS33 GPÜS35 Faz 2

ETDM: E-Ticaret ve Dijitalleşme/Markalaşma ETDD: E-Ticaret Dijitalleşme

ETDS: E-Ticaret Sürdürülebilirlik

ETDY: E-Ticaret Dijitalleşme/Yönetişim

Not: Kutuların konumunun ve numarasının önceliklendirmeye herhangi bir alakası YOKTUR.

Şekil 10. Gıda ve Paketli Ürünler Konseyi Önceliklendirme Tablosu

4.2.1. Markalaşma

Küreselleşen dünyada her sektör için gerekli olan markalaşma, Türk gıda sektörü için de kaçınılmaz bir gerekliliktir. Dünya’da birçok gıda ürününde önde gelen ülkelerden biri olan Türkiye’de küresel marka olma potansiyeli olan birçok gıda işletmesi bulunmaktadır. Küresel bir marka olabilmek uzun soluklu bir süreç ve yatırım gerektirdiğinden işletmeler bazen kendi olanakları ile bu yatırımları gerçekleştirememekte ve finansal bir desteğe ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacı karşılamak adına ülkemizin lokomotif kurumları işletmelere gerekli olan teşvikleri sağlamaktadır.

Sağlanan teşviklerle işletmelerin hem ihracatları artmakta hem de ortaya çıkan küresel markalar ile ülkemizin imajı büyümektedir. Bu sebeple konsey toplantısının markalaşma oturumunda “Gıda Sektöründe Yenilikler Oluşturmak ve Bölgesel Ürünleri Tanıtmak”, “Bursa Markalarının Kurumsallaştırılması”, “Coğrafi İşaret Kullanımının Yaygınlaştırılması ve Bilinçlendirme”, “Paketli Ürünlerde Etkili Tasarım ve Raf Pazarlama Hizmetlerini Artırmak” ve “Değişen Tüketici Davranışlarına Yönelik Çözüm Geliştirmek” hedeflerine yönelik olarak faaliyetler belirlenmiştir.

HEDEF 1 / Gıda Sektöründe Yenilikler Oluşturmak ve Bölgesel Ürünleri Tanıtmak

GPÜM 1	Food Point ile eşzamanlı olarak zirve düzenlenmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Üniversiteler
Süre	2025 III. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Her yıl fuar ile eş zamanlı zirve düzenlenmesi

GPÜM 2	Gıda ürünlerinin raf ömrünün uzatılabilmesi için yenilikçi teknolojiler üzerine çalışma yapılarak fizibilite raporu hazırlanması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Üniversiteler, Gıda Araştırma Enstitüsü
Süre	2025 IV. Çeyrek, 1 yıl
Performans Göstergeleri	2025 yılı içerisinde raporun hazırlanıp kamuoyu ile paylaşılması

GPÜM 3	Gıda Ar-Ge Pazarı ve İnovasyon Yarışması Düzenlenmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Üniversiteler, UIB, Gıda üreticileri
Süre	2025 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 II. Çeyrekte Yarışma Komisyonu bir araya gelerek, yarışma formatının belirlenmesi Food Point Fuarına eş zamanlı yapılacak zirvede dereceye giren ürünlere ödülleri verilmesi
Açıklamalar	İnovatif ve fonksiyonel ürünler için fuarlarda alan oluşturulması

GPÜM 4	Türk Hava Yolları ve Pegasus'a gıda hizmeti veren firmalara Bursa ürünlerinin tanıtılması ve menülerine dâhil edilmesinin sağlanması için girişimde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Üretici firmalar, THY, Pegasus
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 II. Çeyrekte hava yolu şirketleri ile istişare toplantısı gerçekleştirilmesi

GPÜM 5	Bursa'da düzenlenen gıda fuarlarına marka fuar kimliği kazandırılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Büyükşehir Belediyesi
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Bursa İl Ticaret Müdürlüğü, BEBKA, TKDK, KOSGEB, STK'lar, UIB, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, KFA Fuarcılık
Süre	2025 III. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Bursa'da düzenlenen gıda fuarlarının reklam ve PR çalışmalarının uluslararası düzeyde artırılması
Açıklamalar	Bursa Gıda fuarının BLOK Mermer fuarı gibi dünyada bilinen ve tercih edilen ANUGA, SIAL, Dubai Gulfood gibi ses getiren fuar haline getirilmesi

HEDEF 2 / Bursa Markalarının Kurumsallaştırılması

GPÜM 6	Sektör firmalarının marka kurumsallaşması hakkında bilgilendirilmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Üniversiteler, TPE, Sınai Mülkiyet Danışmanları
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 I. Çeyrekte hedef kitlenin belirlenmesi ardından eğitim ve bilinçlendirme toplantılarının gerçekleştirilmesi
Açıklamalar	BTSO İhracat Destek Ofisi, BDTM ve TPE Sınai Mülkiyet Danışmanları Ofisi hizmetlerine yönelik tanıtım toplantısı yapılması. Kurumsal sosyal medya hesaplarının hedef tüketicilere yönelik etkili bir şekilde yönetilmesi ve marka çalışmalarının başarılı bir şekilde yürütülmesi konusunda eğitim düzenlenmesi

GPÜM 7	Bursa'da markalaşan firmaların başarı hikayelerini anlatacağı marka söyleşileri düzenlenmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 yılında başarı hikayelerinin paylaşılacağı marka söyleşilerinin düzenlenmesi
Açıklamalar	BTSO Akademi kapsamında yapılması değerlendirilmiştir

HEDEF 3 / Coğrafi İşaret Kullanımının Yaygınlaştırılması ve Bilinçlendirme

GPÜM 8	Bursa'ya ait tescillenmiş ürünlerin ulusal ve uluslararası arenada tanıtılması için etkinliklerin planlanması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Büyükşehir Belediyesi
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, Üniversiteler, Tarım İl Müdürlüğü, TPE
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Etkinlik listesinin belirlenerek düzenlenmesi
Açıklamalar	Coğrafi işaret ile ilgili bilinirliğin artırılması, üreticilerin, firmaların bilinçlendirilmesi. Coğrafi işaret pazarlaması üzerine eğitim düzenlenmesi. Bursa ıhlamuru ve Bursa fıstık çamı için coğrafi işaret alınması için Bursa Ticaret Borsası ile istişare toplantısı düzenlenmesi. Ziyarete gelen heyetlere ve düzenlenen toplantılarda coğrafi işaretli ürünlerin ikram edilmesi ve bu kültürün şehirde yaygınlaştırılması

GPÜM 9	Bursa kestanesi, fıstık çamı, ıhlamur ve defne ile ilgili özel ürün geliştirilmesi, paketlenmesi ve ticarileştirilmesine yönelik bilgilendirme faaliyetlerinin yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Orman Bölge Müdürlüğü, Tarım İl Müdürlüğü, ilgili tarım kooperatifleri, üniversiteler, BİTUAM, BEBKA, Teknoparklar
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 II. Çeyrekte Gıda firmalarının faaliyet alanlarına göre gruplandırılması ve her yıl ar-ge çalışmaları, gıda ambalajlama ve organik ürünlerin üretimi ve pazarlamasının geliştirilmesi konularında eğitim verilmesi
Açıklamalar	Bursa'ya yönelik tıbbi aromatik bitkiler (sahlep, ekinezya, Keles çörek otu) üzerine ar-ge çalışması yapılması. Sağlıklı atıştırmalıklar, vegan ürünler, Freeze Dry gibi gündemde olan ve talep gören hedef kitleye yönelik fonksiyonel ürünler geliştirilmesi. Dağ köylerinde yetişen katma değerli ürünlerin (Bektaş üzümleri, aronya, yaban mersini, defne yaprağı) bilinirliğinin artırılması

HEDEF 4 / Paketli Ürünlerde Etkili Tasarım ve Raf Pazarlama Hizmetlerini Artırmak

GPÜM 10	Üretilen gıda ürünlerinin Bursa'da üretildiğine dair bir logo tasarımı yapılması ve kullanımı için çalışmalar yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Tarım İl Müdürlüğü
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Üretici firmalar, Üniversiteler
Süre	2025 III. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 III. Çeyrekte Ürün tasarımı konusunda üniversitelerin endüstriyel tasarım bölümleri ile toplantı gerçekleştirilmesi
Açıklamalar	Uludağ simgesine tanıtım faaliyetlerinde daha çok yer verilmesi

GPÜM 11	Sektör çalışanlarının etkili tasarım ve raf pazarlama yetkinliklerinin artırılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Tarım İl Müdürlüğü, Üniversiteler
Süre	2024 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Perakende mağazalarda ürünlerin yerleştirilmesi veya konumlandırılması konusunda firmalara eğitim verilmesi
Açıklamalar	BT SO Akademi kapsamında eğitimlerin planlanması değerlendirilmiştir

HEDEF 5 / Değişen Tüketici Davranışlarına Yönelik Çözüm Geliştirmek

GPÜM 12	Ata tohumu, glütensiz yeni unlar, bakliyat unları ve benzeri ürünler için ar-ge çalışmaları yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Üniversiteler, Tarım İl Müdürlüğü
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
Süre	2025 IV. Çeyrek,1 yıl
Performans Göstergeleri	Üniversitelerin ve Özel firmaların ilgili ürünler üzerine Ar-Ge çalışmalarının artırılması

GPÜM 13	Değişen Tüketici davranışlarına yönelik bilgilendirici etkinlikler düzenlenmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Uludağ Üniversitesi
Süre	2024 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2024 yılı IV. Çeyrekte Uludağ Üniversitesi Tarım Ekonomisi Bölümü yetkilileri ile seminer düzenlenmesi

4.2.2. Dijitalleşme

Gıda ve Paketli Ürünler Çalıştay toplantısının dijitalleşme oturumu altında "Akıllı Tarım Uygulamalarının Geliştirilmesi" hedefi doğrultusunda yapılması gerekli faaliyetler değerlendirilmiştir. İlgili faaliyetlerin hangi

sorumlu kurum ve kuruluşlar aracılığıyla gerçekleştirileceği, başlangıç ve tamamlanma süreleri ve süreç sonundaki performans göstergeleri de belirlenmiştir.

HEDEF 6 / Akıllı Tarım Uygulamalarının Geliştirilmesi

GPÜD 14	İyi tarım uygulamalarında akıllı tarım entegrasyonunun yapılması için çalışmalar yapılarak ilgili kurumlar nezdinde girişimlerde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Tarım ve Orman Bakanlığı, Tarım İl Müdürlüğü, DSİ, BUÜ
Süre	2025 I. Çeyrek, 3 yıl
Performans Göstergeleri	Akıllı tarım kullanımı için mevcut durum tespiti yapılarak iyi uygulama örneklerinde artışın sağlanması
Açıklamalar	Akıllı tarım uygulamaların kullanılmasına yönelik farkındalık oluşturulması. Toprak analizlerinin yapıldığı veri analiz merkezinin kurulması. Üreticilerin takip edildiği bir sistemin oluşturulması. Bölgesel tarımsal hafızanın oluşturulması. Atıl olan tarım arazilerinin uydu ile keşfinin yapılması ve kullanılması konusunda teşvik edilmesi

GPÜD 15	Bursa'da Ekotarım Akademi kurulması için girişimde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Tarım ve Orman İl Müdürlükler, Üniversiteler, Bursa Büyükşehir Belediyesi
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Bursa'da Ekotarım Akademi kurulması için ihtiyaç analizi yapılarak ilgili kurumlar ile görüşülmesi

GPÜD 16	Tarım ilacı kullanımının takibi için dijital bir alt yapının oluşturulmasına yönelik Bursa'da pilot uygulama yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, Üniversiteler, Ziraat Odaları
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, KOSGEB, Türkiye Tarım Kredi Kooperatifi,
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 yılı içerisinde oluşturulması planlanan dijital platform üzerine bir ihtiyaç analizi yapılarak rapor hazırlanması
Açıklamalar	Tarım ilaçlarına reçete sistemi getirilmesi, kayıt altına alınması, barkod sisteminin getirilmesi ve tarımsal hastalıklarla mücadele de biyolojik çözümlerin önceliklendirilmesi

GPÜD 17	Gıda tedarik zinciri E-ticaret konusunda ilgili kurumlarla protokol yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Ticaret Bakanlığı, KOSGEB
Süre	2024 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Kurumların ve şartların belirlenerek protokollerin imzalanması
Açıklamalar	BTSO E-Ticaret Konseyi ile birlikte çalışmaların yürütülmesi amaçlanmaktadır.

4.2.3. Yönetişim

Gıda güvenlik standartları, firmalar arası bilgi akışı ve eşgüdümün artan önemi, gelişen bilgi teknolojilerinin yaygınlaşması, üretim kontrollerinden süreç kontrollerine geçiş, tedarik zincirlerinde yoğunlaşma, COVID-19 gibi uluslararası tedarik zincirini etkileyen durumlar nedeniyle dünya gıda ve tarımsal ürün pazarları oldukça karmaşık bir yapı kazanmıştır. Bunun sonucunda dünya gıda sanayisi yapısal bir değişim

geçirmektedir. Bu yapısal değişim şirketlerin kurumsal yönetim becerilerini de etkilemektedir. Bu sebeple konsey toplantısının yönetim oturumunda "Firmaların İhracat Kabiliyetlerinin Artırılması", "Kırsal Kalkınmanın Düzenli Olarak Sağlanması İçin Kooperatif Yönetim Şeklinin Artırılması", "Mevcut Ürün Kalitesini Koruyarak Daha Kaliteli Hale Getirmek", "Kırsal Bölgedeki Çalışan Genç Nüfusun Desteklenmesi" başlıkları tartışılmıştır.

HEDEF 7 / Firmaların İhracat Kabiliyetinin Artırılması

GPÜY 18	Gıda ihracatına yönelik eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa İl Ticaret Müdürlüğü, Uludağ Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü, Bursa Ziraî Karantina Müdürlüğü, Bursa Gıda ve Yem Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
Süre	2025 I. Çeyrek, 3 yıl
Performans Göstergeleri	Her yıl en az 1 eğitimin düzenlenmesi
Açıklamalar	Eğitimde ihraç edilen ürünlerin reddedilme oranları hakkında bilgiler sunulmalıdır

GPÜY 19	Bursa ihracatında öne çıkan gıda ürünleri için bir tanıtım grubunun oluşturulması için çalışma başlatılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Uludağ İhracatçı Birlikleri, Belediyeler, Bursa Üniversiteleri, Bursa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Bursa İl ve İlçe Oda ve Borsaları, STK'lar, Bursa'nın öncü ihracatçı firmaları
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 yılı içerisinde tanıtım grubunun oluşturulması
Açıklamalar	Bursa Food Point projesinin ön plana çıkarılması değerlendirilmiştir

GPÜY 20	Gıda üreticileri için organize sanayi bölgelerinde planlı alanlar ayrılması için girişimde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Tarım ve Orman Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Çevre, şehircilik ve iklim değişikliği bakanlığı
Süre	2025 I. Çeyrek ve sürekli
Performans Göstergeleri	2025 yılı içerisinde OSB gıda üretici planları alanları için fizibilite raporunun hazırlanması
Açıklamalar	Kamu kurumları nezdinde projenin öneminin anlatılması amacıyla ziyaretler planlanacaktır

GPÜY 21	Gıda Ticaret Merkezi Kurulması İçin çalışmalar yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Uludağ İhracatçı Birlikleri, Belediyeler, Bursa Üniversiteleri, Bursa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, STK'lar, Özel Sektör, Bursa İl ve İlçe Oda ve Borsaları, BEBKA, Üniversiteler, Büyükşehir Belediyesi, Danışmanlık ve eğitim veren kuruluşlar
Süre	2025 IV. Çeyrek, 2 yıl
Performans Göstergeleri	2025 yılında ihtiyaç analizinin yapılarak analiz raporunun yayınlanması
Açıklamalar	Bursa Merkezli Gıda Şirketlerinin Ofislerinin bir araya getirilmesi amaçlanmaktadır

HEDEF 8 / Kırsal Kalkınmanın Düzenli Olarak Sağlanması İçin Kooperatif Yönetim Şeklinin Artırılması

GPÜY 22	Kooperatiflerin profesyonel yönetim ve işletme standartlarını benimsemesi için çalışmalar yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Ticaret İl Müdürlüğü ve Tarım İl müdürlüğü, Üniversiteler, BEBKA, BBB, Ziraat Odası Kooperatifleri, TOBB Kadın Girişimciler Kurulu
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Kooperatif üyeleri ve yöneticilerine yönelik belli periyotlarda finans yönetimi, stratejik planlama, pazarlama ve operasyonel yönetim eğitimleri BTSO Akademi bünyesinde gerçekleştirilmesi
Açıklamalar	Kooperatiflerin profesyonelleştirilmesi, bu kooperatiflerin yönetim, üretim ve pazarlama süreçlerini daha etkin ve verimli hale getirmek amaçlanmaktadır.İlgili çalışmalar kadın kooperatifleri için de özellikle planlanacaktır

HEDEF 9 / Mevcut Ürün Kalitesini Koruyarak Daha Kaliteli Hale Getirmek

GPÜY 23	Taklit ve tağşiş ile mücadele kapsamında çalışmalar yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	İl ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Belediyeler, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Uludağ Üniversitesi Gıda Mühendisliği Araştırma Merkezi
Süre	2024 IV. Çeyrek, 3 yıl
Performans Göstergeleri	2024 IV. Çeyrekte yetkililerle ürünlerin üretim, dağıtım ve satış süreçlerinde yapılan denetim ve kontrollerin sıklığı ve kapsamı ile ilgili istişare toplantısı düzenlenmesi

GPÜY 24	Gıda analizlerinin hızlı test ve metodoloji tekniklerinin geliştirilmesi için çalışmalar yapılması
GPÜY 24.1	Gıda Analiz laboratuvarlarındaki test ücretlerinin düşürülmesi için talepte bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Uludağ Üniversitesi Gıda Mühendisliği Araştırma Merkezi
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Analiz sürelerinin kısalması ile daha hızlı sonuç ve hızlı karar alma sağlanması
Açıklamalar	Daha düşük hata payı ve daha güvenilir sonuçlar elde edilmesi. Daha düşük maliyetli veya mevcut yöntemlere kıyasla daha ekonomik olmalarının sağlanması

GPÜY 25	Üretici-satıcı kontrol mekanizması birlikte Tarım Gıda Etik Kurulu oluşturulması için girişimde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Gıda toptan satış ve gıda üreticileri, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Üniversiteler
Süre	2025 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 IV. Çeyrekte üyelerin belirlenmesi ve kurulun yapısının oluşturulması için çalışmaların başlatılması

GPÜY 26	Akıllı ambalajlama sistemlerinin kullanımının önemine yönelik çalışmalar yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa Üniversiteleri, TTO'lar, Gıda Mühendisleri Odası
Süre	2025 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Belirli periyotlarla üretici ve tüketiciyi bilgilendirmeye yönelik eğitimlerin BTSO Akademi ile düzenlenmesi

GPÜY 27	Gıda Mükemmeliyet Merkezinin kurulması için girişimde bulunulması
GPÜY 27.1	Mükemmeliyet merkezi bünyesinde Ata Tohumu Bankası kurulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa Üniversiteleri, TTO'lar, Gıda Mühendisleri Odası
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Mükemmeliyet Merkezi için Fizibilitenin yapılarak 2025 yılında girişimlere başlanması
Açıklamalar	Üniversiteler ile gıda endüstrisi arasında düzenli olarak iş birliği platformları ve toplantılar düzenlenmesi. Üniversitelerin ve gıda firmalarının ortaklaşa Ar-Ge projeleri yürütmelerini teşvik etmek. Üniversitelerde geliştirilen bilgi, teknoloji ve buluşların gıda endüstrisiyle paylaşılmasını teşvik etmek

HEDEF 10 / Kırsal Bölgede Çalışan Genç Nüfusun Desteklenmesi

GPÜY 28	Kırsal bölgede çalışan gençlere yönelik girişimcilik ve prim desteklerinin artırılması
Sorumlu Kuruluşlar	SGK Bursa İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Üniversiteler, Ticaret İl Müdürlüğü, İŞKUR, Belediyeler
Süre	2024 IV. Çeyrek, 1 yıl
Performans Göstergeleri	Kırsal bölgede çalışan genç nüfusta ve istihdam edilen personel sayısında artış sağlanması

GPÜY 29	Gençlerin tarım, hayvancılık, sürdürülebilir enerji kaynakları gibi kırsal ekonomi alanlarında eğitim almalarını sağlayacak programlar düzenlenmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Üniversiteler, Ticaret İl Müdürlüğü, İŞKUR, Belediyeler, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
Süre	2025 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Yılda en az 1 kez, modern tarım teknikleri, dijital tarım uygulamaları, pazarlama ve işletme yönetimi gibi konularda eğitimler düzenlenmesi

GPÜY 30	Yurtdışı kaynaklı proje ve desteklerden kırsalda bulunan genç girişimcilerin istifade oranının artırılması
Sorumlu Kuruluşlar	Belediyeler, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü,
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	BEBKA, TKDK, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Üniversiteler
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Kırsalda yer alan işletmelerin yurtdışı fon kaynaklarından teşvik almalarının artırılması
Açıklamalar	UNESCO Gençler için Küresel Eylem Programları, Dünya Bankası Kırsal Kalkınma Projeleri, Avrupa Gençlik Vakfı projeleri vb. projelerin entegrasyonu amaçlanmaktadır

4.2.4. Sürdürülebilirlik

Doğal kaynakların verimli kullanımının öneminin artmasıyla birlikte, yenilenebilir ve etkin kaynak kullanımı zorunluluk haline gelmiştir. Küresel tehdit unsuru haline gelen sera gazı emisyonu, yeşil alanların tahribi, bilinçsiz ve aşırı tüketim gibi faktörler yakın gelecek için endişe verici bir hal almıştır. Bu tarz olumsuzluklar karşısında mevcut durumun gelecek nesiller için daha da endişe verici bir hal alacağı öngörüldüğünden gıda sektöründe eldeki kaynakları adil bir şekilde kullanmak ve sürdürülebilir yaşam modeline geçmek gereklidir. Gıda sektörü söz konusu olduğunda sürdürülebilirlik, gıda atıklarının azaltılmasından etkili enerji kullanımına kadar geniş bir yelpazede değerlendirilmektedir. Sürdürülebilirlik yalnızca mevcut kaynakları korumak değil, aynı za-

manda akılcı ve sorumlu bir şekilde üretmek anlamına gelmektedir. Bugün dünyada sürdürülebilirlik ilkelere uygun üretim, satış ve ihracat yapan firmalar dikkat çekici bulunmaktadır. Firmanın sürdürülebilir süreçlere sahip olması aynı zamanda firmanın da sürdürülebilirliğini, uzun ömürlü olmasını ve değerli bir marka olmasını desteklemektedir. Bu sebeple, Gıda Konseyi toplantısının sürdürülebilirlik oturumunda "Gıda Üretim, Tedarik, Depolama ve Koruma Sürecinde Standardizasyonun Sağlanması", "Gıdada Üretim, Tedarik, Depolama Süreçlerinde Döngüsel Ekonomi/Yeşil Mutabakat Sürecinin Uygulanması" ve "Sektöre Yönelik Nitelikli İnsan Kaynağı Yetiştirmek" başlıkları tartışılmıştır.

HEDEF 11 / Gıda Üretim, Tedarik, Depolama ve Koruma Sürecinde Standardizasyonun Sağlanması

GPÜS 31	Etiketlere kare kod sistemi getirilerek gıdada standardizasyonun sağlanması için girişimde bulunulması
GPÜS 31.1	Etiketlere kare kod sistemi getirilerek gıdada standardizasyonun sağlanması için girişimde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Gümrük Müdürlüğü, Tarım İl Müdürlüğü, Gıda Mühendisleri Odası
Süre	2024 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2024 IV. Çeyrekte mevzuat hazırlık aşamasında görüşlerinin alınabilmesi için sektör temsilcileri ve üreticilerin yer aldığı bir komisyon kurulması yönündeki taleplerin ilgili Bakanlıklara iletilmesi
Açıklamalar	2025 yılında AB standartlarına uygun etiketler oluşturulması ve bu etiketlerin ihracatta kullanılmasının sağlanması

GPÜS 32	Çocukların güvenilir gıdaya erişimini kolaylaştırmak ve doğru gıda tüketimine yönlendirmek adına eğitimcilere ve ebeveynlere yönelik eğitim düzenlenmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Milli Eğitim Bakanlığı
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	BTSO, Gıda Mühendisleri Odası, İl Tarım Müdürlüğü
Süre	2024 IV. Çeyrek, 3 yıl
Performans Göstergeleri	2024-2025 eğitim öğretim yılından başlanarak her yıl ilkokul öğretmenlerine ve ebeveynlerine yönelik eğitim düzenlenmesi

GPÜS 33	Gıda sektöründeki bilgi kirliliğini önlemek için çalışmalar yapılması
GPÜS 33.1	Sosyal medyanın gücünü kullanmak için fenomenler/influencerlar veya gıda konusunda içerik üreten hesap sahipleri ile görüşülmesi
GPÜS 33.2	BBB ile görüşülerek toplu taşıma araçlarında bilgilendirme projelerinin yapılması (reklam, kamu spotu, billboard gibi)
GPÜS 33.3	Bakanlığın gıda konusunda yanıltıcı, bilimsel verilere dayanmayan beyan ve ifade verenlere yasal yaptırım uygulanması ile ilgili çalışmalar yapması veya mevcut çalışmalarını sıklaştırması yönünde taleplerin iletilmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Tarım ve Orman Bakanlığı, Bursa Büyükşehir Belediyesi (BBB)
Süre	2025 II. Çeyrek, 1 yıl
Performans Göstergeleri	Gıda sektöründe faaliyet gösteren kurumlar ve uzmanlar ile her yıl durum değerlendirilmesi yapılarak tüketicilere yönelik en az 1 eğitim, seminer veya bilgilendirme etkinliği düzenlenmesi

HEDEF 12 / Gıdada Üretim, Tedarik ve Depolama Süreçlerinde Dngüsel Ekonomi/Yeşil Mutabakat Sürecinin Oluşturulması

GPÜS 34	Tarım yapılan köylerde ve sulama sistemlerinin bulunduğu bölgelerde kullanılan tarım ilaçlarının ambalaj atıklarının çevreye zarar vermemesi için özel toplama merkezleri kurulması için girişimde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Büyükşehir Belediyesi, İlçe belediyeler, İl Tarım Müdürlüğü, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
Süre	2025 IV. Çeyrek, 3 yıl
Performans Göstergeleri	2025 IV. Çeyrekte tarım ilacı ambalaj atığı envanterinin çıkarılması
Açıklamalar	Bir bedel karşılığı çiftçiden toplanması uygulanabilir

GPÜS 35	Gıda üretim merkezlerinde oluşan gıda atıklarının(kestane kabuğu, meyve kabuğu gibi) değerlendirilmesi için AR-GE ve İnovasyon çalışmalarının arttırılmasına yönelik teşviklerin artırılması için girişimde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Üniversiteler, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Gıda ve Yem Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Gıda atığı envanterinin çıkarılarak ilgili kurumlara iletilmesi

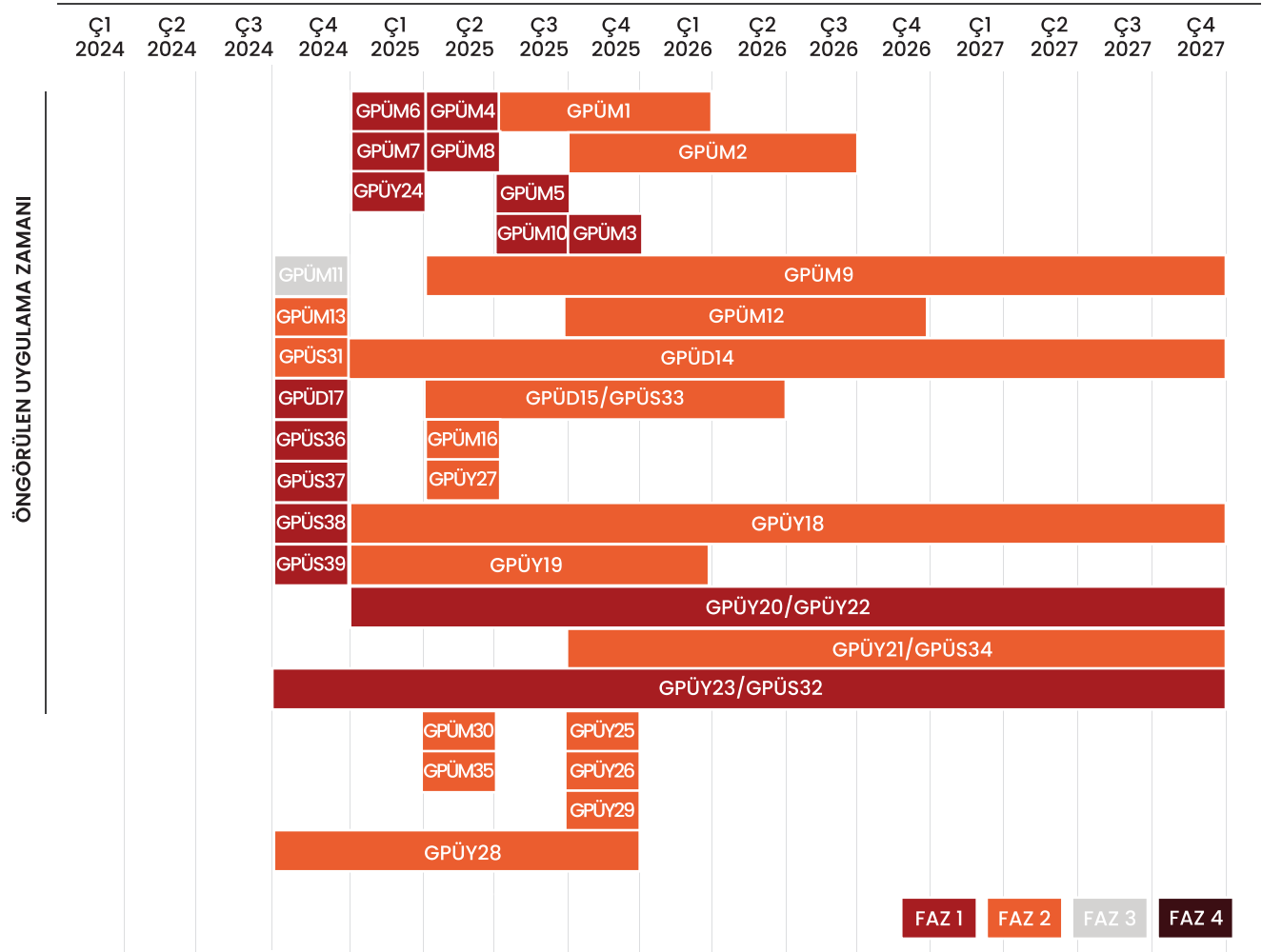
HEDEF 13 / Sektöre Yönelik Nitelikli İnsan Kaynağı Yetiştirmek

GPÜS 36	Unlu mamuller, fırıncılık, pastacılık gibi gıda sektörlerindeki ustalık gerektiren işlere yönelik personel eğitimleri verilmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Halk Eğitim Merkezleri, MEB, İŞKUR, İl Tarım Müdürlüğü, BEBKA, BESOB, Üniversiteler, Gıda Mühendisleri Odası, Meslek Odaları, Yemek Sanayicileri Derneği
Süre	2024 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	İlgili kurumlar ile istişare edilerek eğitim programı oluşturulması
Açıklamalar	Her fırına 1 çırak gibi bir proje oluşturulması değerlendirilmiştir. BTSO Mutfak Akademi kapsamında değerlendirme yapılacaktır

GPÜS 37	Yemek sanayilerinde ve toplu tüketim yerlerinde çalışmak üzere aşçılık, aşçı yardımcılığı, mutfak elemanı eğitimleri verilmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Üniversiteler, MEB, Halk Eğitim Merkezleri, İŞKUR, Yemek Sanayicileri Derneği, BTSO Mutfak Akademisi
Süre	2024 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2024 IV. Çeyrekte ilgili kurumlar ile istişare edilerek eğitim programı oluşturulması
Açıklamalar	Meslek liselerinde olduğu gibi sadece işyerinde staj ve eğitim imkânı sunan ön lisans programlarının bilinirliğinin artırılması değerlendirilmiştir. BTSO Mutfak Akademisi kapsamında çalışmalar yapılacaktır

GPÜS 38	Gıda mühendisleri için mesleki eğitim programları düzenlenmesi
Sorumlu Kuruluşlar	BUTGEM
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Üniversiteler, BTSO, İl Tarım Müdürlüğü, İŞKUR
Süre	2024 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Gıda mühendislerinin mevcut bilgi ve beceri düzeylerini, eksikliklerini ve ihtiyaçlarını belirlemek üzere anket yapılmasıAnket sonucuna göre geliştirilecek yetkinliklerin belirlenmesi

GPÜS 39	Gıda sektörü paydaşlarına AB destekli fonlar hakkında bilgilendirme yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	TKDK, Göç İdaresi
Süre	2024 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2024 IV. çeyrekte başlanarak her yıl seminer düzenlenmesi
Açıklamalar	BTSO Akademi bünyesinde(örneğin yabancıların çalıştırılması için verilen AB fonu gibi)

5.2. Oturum Katılımcı Listesi

	ADISOYADI	KURUM
1	HAKAN BATMAZ	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ
2	BURHAN SAYILGAN	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI GIDA VE PAKETLİ ÜRÜNLER KONSEYİ BAŞKANI
3	İSA GÜNDOĞDU	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 16. KOMİTE ÜYESİ
4	HALİL ERDÖNMEZ	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 3. KOMİTE MECLİS ÜYESİ
5	AYHAN KOCA	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 3. KOMİTE MECLİS ÜYESİ
6	MEHMET ÖZEN	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 16. KOMİTE MECLİS ÜYESİ
7	EYÜP KORUCUOĞLU	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 16. KOMİTE MECLİS ÜYESİ
8	AYTUĞ ONUR	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 27. KOMİTE MECLİS ÜYESİ
9	ELİF ÖZHAN	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 27. KOMİTE MECLİS ÜYESİ
10	HASAN AKYILDIZ	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 64. KOMİTE MECLİS ÜYESİ
11	CEVAT ESEN	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 64. KOMİTE MECLİS ÜYESİ
12	FEVZİ FIRTINA	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 3. KOMİTE BAŞKANI
13	MUSTAFA ŞEHİTOĞLU	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 16. KOMİTE BAŞKAN YARDIMCISI
14	NEDİM KIYMAK	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 27. KOMİTE ÜYESİ
15	MÜMİN AKGÜN	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 27. KOMİTE BAŞKAN YARDIMCISI
16	MURAT ALSAN	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 64. KOMİTE BAŞKAN YARDIMCISI
17	MEHMET LEVENT TANIRER	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 27. KOMİTE ÜYESİ
18	EMRE YAVUZ	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 3. KOMİTE ÜYESİ
19	BİLAL GÜNEŞ	BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI 27. KOMİTE ÜYESİ
20	AHMET TEZCAN PEKER	GEMLİK TİCARET VE SANAYİ ODASI MECLİS ÜYESİ
21	CEMAL KAMACI	ORHANGAZİ TİCARET VE SANAYİ ODASI MECLİS ÜYESİ
22	MİHNETÇİM ÇUHA	BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇEVRE KORUMA VE KONTROL DAİRESİ
23	EMRE DEMİR	BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ BESAS GENEL MÜDÜRÜ
24	BİLAL TUNÇ	TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU BURSA İL KOORDİNATÖRÜ
25	ERDEM YENİYOL	BURSA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ
26	CİHANGİR EROL ALMAÇ	BBB KIRSAL HİZMETLER DAİRESİ BAŞKANI YERİNE YETKİLİ
27	TUNCAY CAN	T.C. ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ BURSA ORMAN BÖLGE MÜDÜR YARDIMCISI
28	MÜRVET ÖZTÜRK	BURSA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ GIDA VE YEM KONTROL MERKEZ ARŞ. ENST. MÜDÜRÜ
29	SEMİH POLAT	TARIM A.Ş. GENEL MÜDÜRÜ
30	İBRAHİM ACAR	BURSA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ BURSA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ
31	SONGÜL ACIKÖSE	BURSA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ
32	YILDIRAY İSTANBULLU	GIDA YEM VE KONTROL MERKEZ ENSTİTÜ ARAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜ
33	CENNET BALOĞLU	BURSA ESKİŞEHİR BİLECİK KALKINMA AJANSI UZMAN
34	ÖZER DÜŞÜNÜKLÜ	PERDER YÖNETİM KURULU BAŞKAN YARDIMCISI
35	HARUN ÇAVDAR	OSMANGAZİ ZİRAAT ODASI MECLİS BAŞKANI
36	YASEMİN ÖZDEMİR	TMOOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YK ÜYESİ

	ADI SOYADI	KURUM
37	CEMAL YAZICI	TARIM A.Ş. GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
38	SERKAN DURMUŞ	GIDA MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI
39	İBRAHİM DOĞAN	ULUDAĞ İHRACATÇI BİRLİKLERİ
40	PROF. DR. HASAN VURAL	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ TARIM EKONOMİSİ BÖLÜM BAŞKANI
41	UTKU ÇOPUR	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
42	DOÇ. DR. PERİHAN ÖMEROĞLU	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
43	DOÇ. DR. SENEM KAMILOĞLU BEŞTEPE	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
44	ÖĞR. GÖR. YASEMİN ÖZDEMİR	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
45	HÜSEYİN DEMİRCAN	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ
46	ERTUĞRUL DOĞANALP	MARMARABİRLİK ZEYTİN TARIM KOOPERATİFİ
47	ZEYNEP ALTUNTAŞ	MOLEKÜLER BİYOLOJİ UZMANI
48	MEHMET YAVUZ	ERİKLİ
49	METİN TEMİZ	ŞENER GIDA
50	ÖZKAN KAMILOĞLU	MEVSİM GIDA SANAYİ VE SOĞUK DEPO TİCARET A.Ş. MÜDÜRÜ
51	TEVFİK TOPÇU	GIDA TOPTANCILARI ÇARŞISI GIDA TOPTANCILARI ÇARŞISI BAŞKANI
52	SEBAHATTİN GÖZTEPE	FİNE FOOD GIDA SANAYİ VE TİCARET İHRACAT İTHALAT A.Ş. YÖNETİM KURULU ÜYESİ
53	ORKUN ŞENYURT	HASTAVUK GIDA TARIM HAYVANCILIK SANAYİ VE TİCARET A.Ş. PAZARLAMA MÜDÜRÜ
54	MUHAMMED SEMİZ	SAYGIN GIDA
55	SEHER DİLOĞLU	

5.3. Toplantıdan Görseller

KAYNAKLAR

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, Gıda ve İçecek Sektörü Raporu (2021).https://tugip.org.tr/upload/PostFiles/211/7_GidavelcecekSektorRaporu2021_sanayibakanligidc972.pdf (Erişim Tarihi: 09.02.2024)

Pasarín, V. ve Viinikainen, T. 2022. Gıda kaybı ve israfının önlenmesi ve azaltılması için elverişli bir yasal ortam oluşturulması. Yasal özet 9. Roma, FAO.

Precidency ot the Republic of Türkiye Investment Office, Why Invest in Turkish Agrofood Industry?.<https://www.invest.gov.tr/tr/library/publications/lists/investpublications/tarim-gida-sektoru-raporu.pdf> (Erişim Tarihi: 09.02.2024)

Türkiye Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu, Türkiye Gıda ve İçecek Sektörleri Dış Ticaret Verileri (ÖTS).<https://www.tgdf.org.tr/turkiye-gida-ve-icecek-sektorleri-dis-ticaret-verileri-ots/> (Erişim Tarihi: 12.02.2024)

WFP (2024). World Food Programme Annual Review. https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000150530/download/?_ga=2.218460249.177813988.1706175633-1774930816.1706175633&_gac=1.180189654.1706179152.Cj0KCQiAqsitBhDIARIsAGMR1Rg7RBBj7fSzd-6fp5qcQ_Or4uU7ILOWFQXPeijW3_wYrI3c7m8UoEaArFCEALw_wcB

BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI

Organize Sanayi Bölgesi Mavi Cadde

Sokak No:13 16140 Nilüfer/BURSA

Telefon: +90 (224) 275 16 00

Faks: +90 (224) 275 16 09

www.btso.org.tr

btso@btso.org.tr

BTSO
BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI

KENDİNE
İNAN
ÜLKENE
GÜVEN

ORTAK AKLIN
GÜCÜYLE
GELECEĞİN
KENTİNE

BURSA
BUYURSE
TÜRKİYE
BUYUR